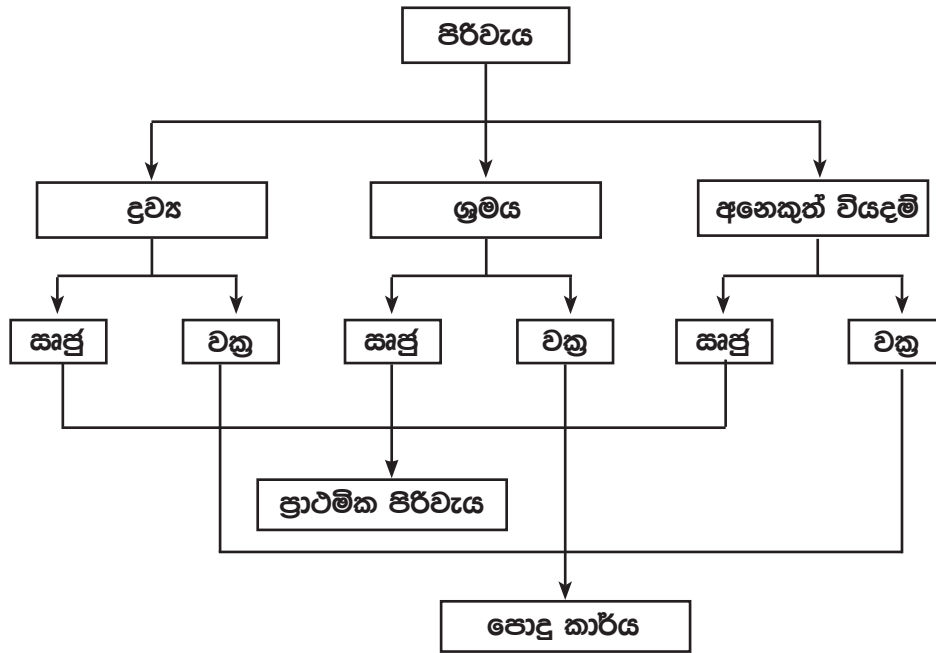

පොදුකාර්ය පිටුව

පොදුකාර්ය පිරිවැය සඳහා ගිණුම් නැඹීම

ඕනෑම නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් හා සම්බන්ධයෙන් පිරිවැය කොටස් දෙකක් යටතේ වර්ග කළ හැක. එනම් “සෘජු පිරිවැය” හා “වක්‍ර පිරිවැය” ලෙස, නිෂ්පාදන ඒකකය (එනම් පිරිවැය ඒකකය) සමඟ පහසුවෙන් හඳුනාගත හැකි පිරිවැය සෘජු පිරිවැය වේ. ඒවා නම් සෘජු ද්‍රව්‍ය, සෘජු ශ්‍රමය හා සෘජු අනෙකුත් වියදම් ය. නිෂ්පාදන ඒකකය සමඟ පහසුවෙන් හඳුනාගත නොහැකි පිරිවැය වක්‍ර පිරිවැය වේ. පොදුකාර්ය පිරිවැය නිර්මාණය වන ආකාරය පහත රූපය මගින් පැහැදිලි කෙරේ.

පොදුකාර්ය පිරිවැය නිර්මාණය වන ආකාරය

ඉහත රූප සටහනින් ද පෙනේවා ඇති පරිදි, පොදුකාර්ය යනු වක්‍ර ද්‍රව්‍ය, වක්‍ර ශ්‍රමය හා වක්‍ර අනෙකුත් වියදම් සියල්ලෙහි එකතුව ලෙස නිර්වචනය කළ හැක. වෙනත් ආකාරයකින් පැහැදිලි කළහොත්, පොදුකාර්ය යනු සෘජු පිරිවැය හැර අනෙකුත් සියලුම පිරිවැයන්ය. එනම් ඒ තුළ සියලුම වක්‍ර වියදම් ඇතුළත් වේ.

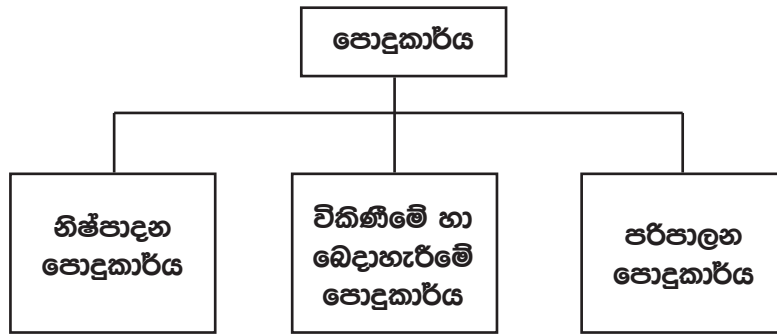
පොදුකාර්ය වල ඇති මෙම වක්‍ර ස්වභාවය නිසාම, ඒකකයකට පොදුකාර්ය පිරිවැය තීරණය කිරීම දුෂ්කර කාර්යයක් වේ. පිරිවැයකරණ ක්‍රියාවලියේ දී පිරිවැය ගණකාධිකාරී පොදුකාර්ය පිරිවැය නොසලකා හරින බව මින් අදහස් නොවේ. උපරිම සාධාරණව හා නිවැරදිව පොදුකාර්ය පිරිවැය, පිරිවැය ඒකකයකට ඇතුළත් කළ යුතුය.

මේ සඳහා භාවිතා කෙරෙන පිරිවැය ශිල්ප ක්‍රමය වන්නේ “අන්තර්ග්‍රහණ පිරිවැයකරණයයි”. භාණ්ඩයේ පිරිවැය තුළට, පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණය කිරීමේ ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ, තොග ඇගයීමේ පරමාර්ථයයි. තොග පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිය (LKAS - 02) මගින්ද අවධාරණය කරනුයේ, තොග අගය කිරීමේ දී, ස්ථාවර නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය පිරිවැය ප්‍රමාණයක් ඇතුළත් කළ යුතු බවයි.

පොදුකාර්ය පිරිවැය වර්ගීකරණය (Classification of Overheads)

වර්ගීකරණය කිරීමේ අරමුණ, ආයතනයේ ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය වැනි කරුණු මත, පොදුකාර්ය යන්ත්‍ර විවිධ ආකාරයෙන් වර්ගීකරණය කළ හැක.

කාර්යයන්ට අනුව වර්ගීකරණය (Functional Classification of Overheads)

පොදුකාර්ය වර්ගීකරණය කිරීමේ පොදු සහ සාමාන්‍ය ක්‍රමයක් ලෙස මෙය හැඳින්විය හැක. නමුත් මෙම පරිච්ඡේදය තුළ අප වැඩි අවධානයක් යොමු කරනුයේ නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය හෙවත් කම්හල් පොදුකාර්ය පිළිබඳවයි.

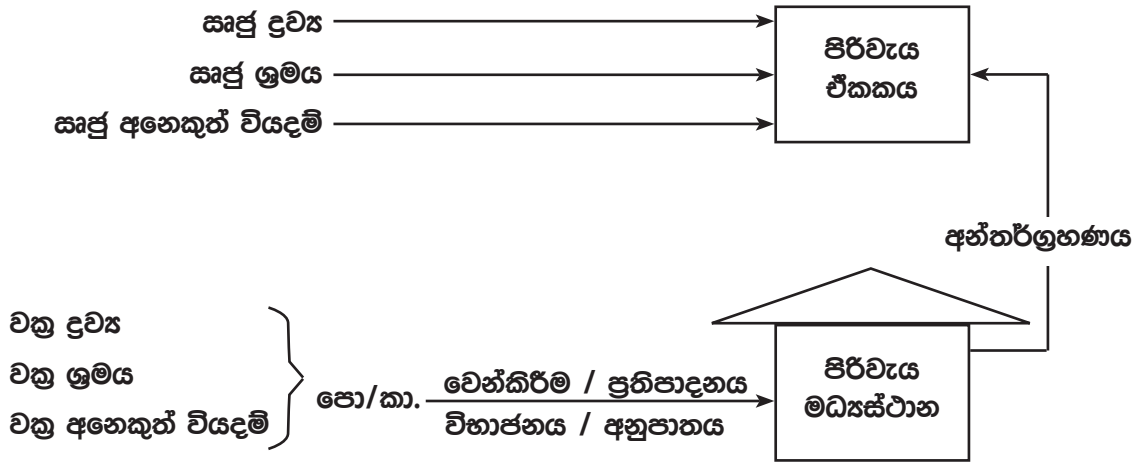
නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය පිරිවැය තුළට ඇතුළත් වන්නේ ද්‍රව්‍ය මිලට ගන්නා අවස්ථාවේ සිට භාණ්ඩ නිමවා අවසන් වනතුරු දරනු ලබන සියලුම පොදුකාර්ය පිරිවැයන්ය. නමුත් මෙහි දී විකුණුම්, බෙදාහැරීමේ හා පරිපාලන වියදම් ඇතුළත් නොකෙරේ.

පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණ ක්‍රියාවලිය (Process of Overheads absorption)

පොදුකාර්ය යනු වක්‍ර වියදම් වේ. මේ නිසා ඒවා ඒකකයක පිරිවැය තුළට අය කිරීම අපහසු වේ. යම් නිෂ්පාදනයක, නිෂ්පාදන පිරිවැය තීරණය කිරීමේ දී එහි ප්‍රාථමික පිරිවැයට පොදුකාර්ය පිරිවැය එකතු කළ යුතුය. සෘජු ද්‍රව්‍ය, සෘජු ශ්‍රමය හා සෘජු අනෙකුත් වියදම් සම්බන්ධයෙන් එවැනි ගැටළුවක් ඇති නොවන නිසා ඒවා සෘජුවම පිරිවැය ඒකකය තුළට ඇතුළත් කළ හැක. එමනිසා, පිරිවැයකරණයේ දී, පිරිවැය ගණකාධිකාරීවරයෙකුට ඇති ප්‍රධානම අභියෝගයක් වන්නේ පොදුකාර්ය පිරිවැය, පිරිවැය ඒකකයකට සම්බන්ධ කිරීමයි. මේ සඳහා පියවර කීපයකින් යුත් දිගු ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කළ යුතු වේ. එනම්,

1. පොදුකාර්ය පිරිවැය රැස්කිරීම් හා වර්ගීකරණය
2. පොදුකාර්ය පිරිවැය වෙන්කිරීම හා විභාජනය
3. පොදුකාර්ය පිරිවැය ප්‍රතිවිභාජනය
4. පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණය

පහත රූපය මගින් මෙය පැහැදිලි කර ඇත.

පිරිවැය ඒකකයට පොදුකාර්ය සම්බන්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය

පොදුකාර්ය රැස්කිරීම සහ වර්ගීකරණය (Collection and classification of Overheads)

පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණ ක්‍රියාවලියේ පළමු පියවර වන්නේ විවිධ මූලාශ්‍ර ලේඛන වලින් පොදුකාර්ය වියදම් සොයා දැන ගැනීමයි. පහතින් සඳහන් කරනු ලබන මූලික ලේඛන වලින් පොදුකාර්ය පිරිවැය සොයා ගැනේ.

- ද්‍රව්‍ය අධියාවනා පත්‍ර (MRNs)
- ඉන්වොයිසි (Invoices)
- වැටුප් ලේඛන හෝ වැටුප් විශ්ලේෂණ පොත් (Pay-roll of wage analysis book)
- ජර්නල් වච්චර (Journal Vouchers)
- ගෙවීම් වච්චර (Payment Vouchers)
- මුදල් පොත හා වෙනත් මූලාශ්‍ර පොත් (Cash book and other subsidiary books)

පොදුකාර්ය පිරිවැය වෙන්කිරීම සහ විභාජනය (Allocation and apportionment of Overheads)

යම්කිසි පොදුකාර්ය වියදමක්, දරණ ලද්දේ කුමන අංශයක් නැතහොත් පිරිවැය මධ්‍යස්ථානයක් සඳහා ද යන්න පැහැදිලිව හඳුනාගත හැකිනම්, එම පිරිවැය අදාළ අංශය වෙත සෘජුවම යොමුකළ යුතුය. මෙලෙස කරන යොමු කිරීම පොදුකාර්ය වෙන්කිරීම නැතහොත් ප්‍රතිපාදනය ලෙස හැඳින් වේ. උදාහරණ ලෙස ඇසුරුම් අංශයේ කළමනාකරුගේ වැටුප යොමු කරනුයේ ඇසුරුම් අංශයට පමණි. එනම් මෙහි දී සම්පූර්ණ පිරිවැයම, අදාළ අංශය වෙත යොමු කෙරේ.

නමුත් යම්කිසි පොදුකාර්ය පිරිවැයක්, නිශ්චිත පිරිවැය මධ්‍යස්ථානයක් සමග පැහැදිලිව හඳුනාගත නොහැකි නම්, ඒවා යම් සාධාරණ පදනමක් (Fair Basis) මත ඉන් සේවය ලබාගන්නා පිරිවැය මධ්‍යස්ථාන වලට බෙදා දිය යුතුය. මෙලෙස කරන බෙදාදීම, පොදුකාර්ය විභාජනය නැතහොත් අනුපාතනය ලෙස හැඳින් වේ.

එනම් අදාළ වියදම සෑම අංශයක් සඳහාම පොදුනම්, ඒවා අදාළ අංශ වලට සාධාරණව හා සමානුපාතිකව බෙදා දිය යුතුය. මෙම බෙදා දීම විභාජනය නම් වේ.

විභාජනයේ සාධාරණ පදනම (The fair basis of apportionment)

ඉහතින් ද සඳහන් කළ පරිදි, විදුලිය, කුලී ක්‍ෂය වැනි වියදම් වලට අදාළ ප්‍රතිලාභය අංශ, නැතහොත් පිරිවැය මධ්‍යස්ථාන කීපයක් අතර බෙදිය යුතුය. එහෙයින් එවැනි වියදම්, එම ප්‍රතිලාභ ලබන අංශ වලට කාර්තික හා සාධාරණ පදනමක් භාවිතයෙන් බෙදා දිය යුතුය.

එම සාධාරණ පදනම් වලට අදාළ පොදුවේ පිළිගත් ලැයිස්තුවක් ඉදිරිපත් කළ නොහැක. නමුත් පහතින් සඳහන් කරනු ලබන පදනම් පොදු භාවිතයේ පවතී.

	පොදු කාර්ය පිරිවැය අයිතමය	සාධාරණ පදනම
1	වක්‍ර වැටුප්	වෙන්කිරීම (සෘජු පදනම)
2	වක්‍ර ද්‍රව්‍ය	වෙන්කිරීම (සෘජු පදනම)
3	නඩත්තු වියදම්	බිම් ප්‍රමාණය හෝ නඩත්තු පැය
4	විදුලිය - ආලෝකය (උණුසුම් හා ශීත කිරීම)	බිම් ප්‍රමාණය
5	විදුලිය - යන්ත්‍ර ධාවනය	අශ්ව බලය
6	කුලී හා වරිපනම්	බිම් ප්‍රමාණය
7	ගොඩනැගිලි රක්‍ෂණ	බිම් ප්‍රමාණය
8	යන්ත්‍ර සූත්‍ර රක්‍ෂණ	යන්ත්‍රවල පිරිවැය
9	ගොඩනැගිලි ක්‍ෂය	බිම් ප්‍රමාණය
10	යන්ත්‍ර සූත්‍ර ක්‍ෂය	යන්ත්‍ර වල පිරිවැය
11	වැටුප් සම්බන්ධ වියදම්	සේවක සංඛ්‍යාව නැතහොත් දළ වැටුප් මත
12	කර්මාන්තශාලා පිරිසිදු කිරීම	බිම් ප්‍රමාණය
13	සේවක සුභසාධනය	සේවක සංඛ්‍යාව
14	සුපරීක්‍ෂණ වියදම්	සේවක සංඛ්‍යාව
15	ආපනශාලා වියදම්	සේවක සංඛ්‍යාව
16	ආරක්‍ෂාව	සේවක සංඛ්‍යාව
17	අර්ථසාධක හා භාරකාර දායක මුදල්	දළ වැටුප් මත
18	කර්මාන්තශාලා පරිපාලන වියදම්	සේවක සංඛ්‍යාව

අභ්‍යාසය 01

සීමිත PWS සමාගම තුළ P₁ සහ P₂ ලෙස නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු 2 ක් සහ S₁ නමින් සේවා දෙපාර්තමේන්තුවක් වශයෙන් දෙපාර්තමේන්තු 3ක් ක්‍රියාත්මක වේ. පහතින් දී ඇති අයවැයගත තොරතුරු PWS සමාගමට අදාළව සති දෙකක කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා වේ.

	රු. '000
යන්ත්‍ර අලුත්වැඩියා	4,000
කුලී	5,000
යන්ත්‍ර ක්‍ෂය	2,400
සුපරීක්ෂණ වියදම්	8,000
තොග - රක්ෂණ වියදම්	3,000
සේවක - රක්ෂණ වියදම්	1,200
විදුලිය - ආලෝකය සඳහා	3,600

පහත සඳහන් තොරතුරු ද එම දෙපාර්තමේන්තු වලට අදාළ වේ.

	P ₁	P ₂	S ₁
බිම් ප්‍රමාණය (වර්ග අඩි)	140	120	60
සේවක සංඛ්‍යාව	25	20	5
යන්ත්‍ර පිරිවැය (රු.'000)	20,000	18,000	2,000
තොග වල පිරිවැය (රු.'000)	15,000	10,000	-
අයවැයගත ශ්‍රම පැය	753,700	202,100	-
අයවැයගත යන්ත්‍ර පැය	376,850	2,425,200	-

සාධාරණ පදනම් භාවිතයෙන් දී ඇති පිරිවැය, පොදුකාර්ය විභජන පත්‍රිකාවක් හරහා දෙපාර්තමේන්තු වලට බෙදා දැක්වේ.

පොදුකාර්ය ප්‍රති විභාජනය (Re-apportionment of Overheads)

පොදුකාර්ය මූලික බෙදාහැරීම එනම් වෙන්කිරීම සහ විභාජනය මගින් සිදුවන්නේ, ආයතනයේ සියලුම පොදුකාර්ය පිරිවැයන් නිෂ්පාදන මෙන්ම සේවා දෙපාර්තමේන්තු වලට බෙදා දීමයි. නමුත් සේවා දෙපාර්තමේන්තු කිසිවක් සෘජුවම නිෂ්පාදනයට දායක නොවන අතර, නිෂ්පාදනයට සෘජුවම සම්බන්ධ වන්නේ නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු පමණි. මේ හේතුව නිසා, ඊළඟ පියවර එනම්, පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණයට යොමුවීමට පෙර, වෙන්කිරීම හා විභාජන පියවර මගින් සේවා අංශ වලට එක්රැස්වුණු පොදුකාර්ය පිරිවැය, යම් පදනමක් මත (ඉන් සේවා ලබාගන්නා ආකාරය අනුව) නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු වලට නැවත බෙදාදිය යුතුය. එනම් සේවා අංශයන් වල පොදුකාර්ය පිරිවැය නිෂ්පාදන අංශ මගින් දරාගත යුතුය.

මෙලෙස සේවා අංශ වල පොදුකාර්ය පිරිවැය, නිෂ්පාදන අංශ වලට නැවතත් බෙදා දීම “පොදුකාර්ය ප්‍රති විභාජනය” ලෙස හැඳින් වේ. මෙහිදී, බෙදීමේ පදනම ලෙස භාවිත කළ යුත්තේ, අදාළ නිෂ්පාදන අංශ එම සේවා අංශ වලින් සේවා නැතහොත් ප්‍රතිලාභ ලබා ගන්නා ආකාරයයි.

අභ්‍යාසය 02

ඉහත අභ්‍යාස 1ට අදාළව සේවා අංශයේ පොදුකාර්ය පිරිවැය නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු දෙක අතර 60% හා 40% අනුපාතයට ප්‍රති විභාජනය කරන්න.

පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණය (Absorption of Overheads)

සේවා අංශවල පොදුකාර්ය, නිෂ්පාදන අංශ වලට ප්‍රතිවිභාජනය කිරීමෙන් පසු, පිරිවැය ඒකක වලට පොදුකාර්ය පිරිවැය අවශෝෂණ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ විය යුතුය.

නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු වලට එක්රැස්වුණු පොදුකාර්ය පිරිවැය, එම නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තුවල නිපදවන, භාණ්ඩ හෝ සේවා ඒකක වලට (එනම් පිරිවැය ඒකක වලට) අය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය, “පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණය” නම් වේ.

පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණය කිරීමේ අවසාන ප්‍රතිඵලය වන්නේ, ඒකකයක පිරිවැය තුළට සාධාරණ වූ පොදුකාර්ය පිරිවැය කොටසක් ඇතුළත් වීමයි.

පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණය සඳහා භාවිතා වන ක්‍රම (Methods used for absorbing overheads to the cost unit)

එකිනෙකට වෙනස් වූ පිරිවැය ඒකකවලට, භාණ්ඩ වලට හෝ කාර්යයන් වලට පොදුකාර්ය අය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය, පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණය නම් වේ. මේ සඳහා ප්‍රතිශතයක හෝ අනුපාතයක ස්වරූපයේ පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතයක් භාවිත කෙරේ.

මෙලෙස පිරිවැය ඒකකයකට පොදුකාර්යය අය කිරීම සඳහා භාවිත කරන අනුපාතය, “පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතය” ලෙස හැඳින් වේ. එය පහත පරිදි ගණනය කළ හැක.

$$\text{පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතය} = \frac{\text{අයවැයගත පොදුකාර්ය පිරිවැය}}{\text{අයවැයගත ක්‍රියාකාරී මට්ටම}}$$

අයවැයගත ක්‍රියාකාරී මට්ටම ලෙස අයවැයගත ශ්‍රම පැය ගණන, අයවැයගත යන්ත්‍ර පැය ගණන, අයවැයගත ශ්‍රම පිරිවැය, අයවැයගත ද්‍රව්‍ය පිරිවැය, අයවැයගත ප්‍රාථමික පිරිවැය යන විවිධ පදනම් භාවිතා කළ හැක.

ආයතනයේ පොදුකාර්ය පිරිවැයේ හැසිරීම අනුව ඒ ඒ දෙපාර්තමේන්තු හෝ ඒ ඒ අංශ සඳහා වඩාත්ම යෝග්‍ය ක්‍රියාකාරී මට්ටම තෝරා ගැනීම කළමනාකරුවන්ගේ වගකීම වෙයි.

උදාහරණයක් ලෙස ශ්‍රම සුක්ෂම නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් ආයතනය සතුව ඇත්නම් ක්‍රියාකාරී මට්ටම ලෙස ශ්‍රම පැය ගණන යොදාගැනීම වඩා යෝග්‍ය වන අතර නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය යන්ත්‍ර සුක්ෂම නම් ක්‍රියාකාරී මට්ටම ලෙස යන්ත්‍ර පැය යොදා ගැනීම වඩා යෝග්‍ය වේ.

අන්තර්ග්‍රහණය සඳහා භාවිතා කරනු ලබන ක්‍රම අතර, පහත ක්‍රම පොදුවේ භාවිතයට ගැනේ.

- (a) නිෂ්පාදන ඒකක පදනම
- (b) සෘජු ශ්‍රම පැය පදනම
- (c) යන්ත්‍ර පැය පදනම
- (d) සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය පදනම
- (e) සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය පදනම
- (f) ප්‍රාථමික පිරිවැය පදනම

- (a) නිෂ්පාදන ඒකක පදනම
- (b) සෘජු ශ්‍රම පැය පදනම
- (c) යන්ත්‍ර පැය පදනම
- (d) සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය පදනම
- (e) සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය පදනම
- (f) ප්‍රාථමික පිරිවැය පදනම

පොදුකාර්ය උග්‍රණ හෝ අධි අන්තර්ග්‍රහණය (Under or over absorption of Overheads)

පොදුකාර්ය අන්තර්ග්‍රහණය හෙවත් අයකිරීම සත්‍ය අනුපාතිකයක් මත හෝ පූර්ව නිශ්චිත අනුපාතිකයක් මත සිදුකළ හැක. එය සත්‍ය අනුපාතිකයක් පදනම් කරගෙන සිදුකරයි. නම්, නිෂ්පාදනය සඳහා අයකළ පොදුකාර්ය හා සත්‍ය වශයෙන් දරූ පොදුකාර්ය පිරිවැය සමාන වේ. නමුත් සත්‍ය අනුපාතිකයක් භාවිත කිරීමේ ප්‍රායෝගික දුෂ්කරතා නිසා, බොහෝවිට පොදුකාර්ය අයකිරීම / අන්තර්ග්‍රහණය කිරීම සිදුවන්නේ පූර්ව නිශ්චිත නැතහොත් ප්‍රමිත රේඛයක් පදනම් කරගෙනය. පූර්ව නිශ්චිත අනුපාතය පදනම් වනුයේ අයවැයගත දත්ත මතයි.

පූර්ව නිශ්චිත අනුපාතයක් පදනම් කරගෙන පොදුකාර්ය අයකිරීම කරන්නේ නම්, නිෂ්පාදනයට අයකළ නැතහොත් අන්තර්ග්‍රහණය කළ (අවශෝෂණය කළ) පොදුකාර්ය පිරිවැයත්, සත්‍ය වශයෙන් දරූ පොදුකාර්ය පිරිවැයත් අතර වෙනසක් තිබිය හැක. එම වෙනස, පොදුකාර්ය උග්‍රණ හෝ අධි අන්තර්ග්‍රහණයක් ලෙස හැඳින්වේ.

පොදුකාර්ය උග්‍රණ අන්තර්ග්‍රහණය (Under absorption of Overheads)

සත්‍ය වශයෙන් දරූ පොදුකාර්ය පිරිවැයට වඩා නිෂ්පාදනයට අන්තර්ග්‍රහණය කළ පොදුකාර්ය පිරිවැය අඩුනම්, එය උග්‍රණ අන්තර්ග්‍රහණයක් ලෙස සැලකේ.

අන්තර්ග්‍රහණය කළ පොදුකාර්ය < සත්‍ය පොදුකාර්ය → උග්‍රණ අන්තර්ග්‍රහණයකි.

පොදුකාර්ය අධි අන්තර්ග්‍රහණය (Over absorption of Overheads)

සත්‍ය වශයෙන් දරූ පොදුකාර්ය පිරිවැයට වඩා නිෂ්පාදනයට අන්තර්ග්‍රහණය කළ පොදුකාර්ය පිරිවැය වැඩිනම්, එය අධි අන්තර්ග්‍රහණයක් ලෙස සැලකේ.

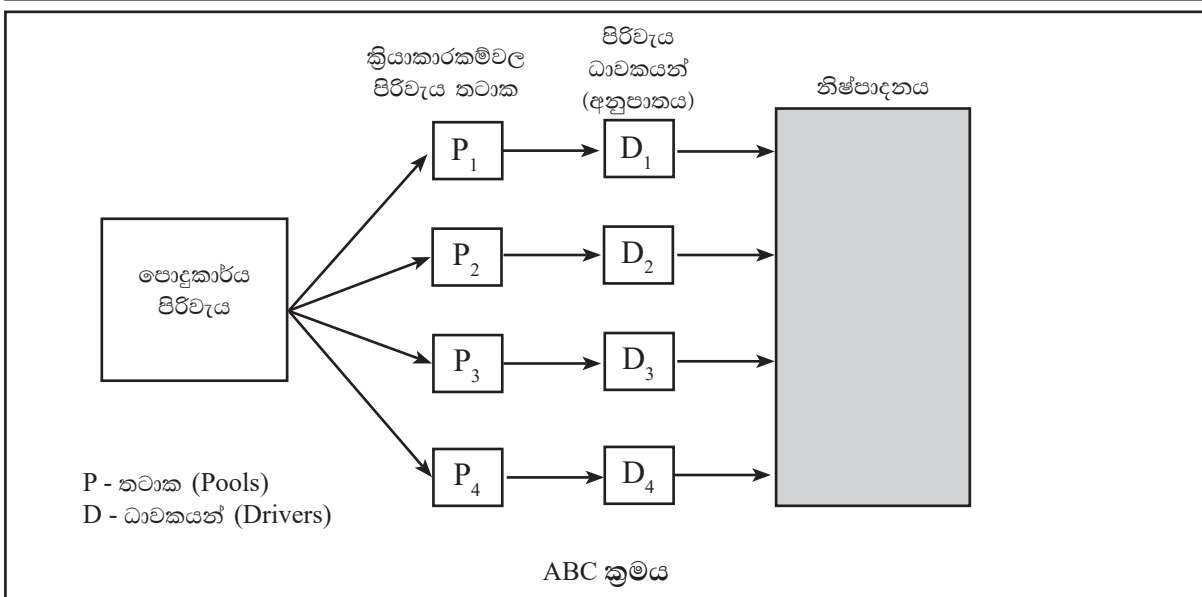
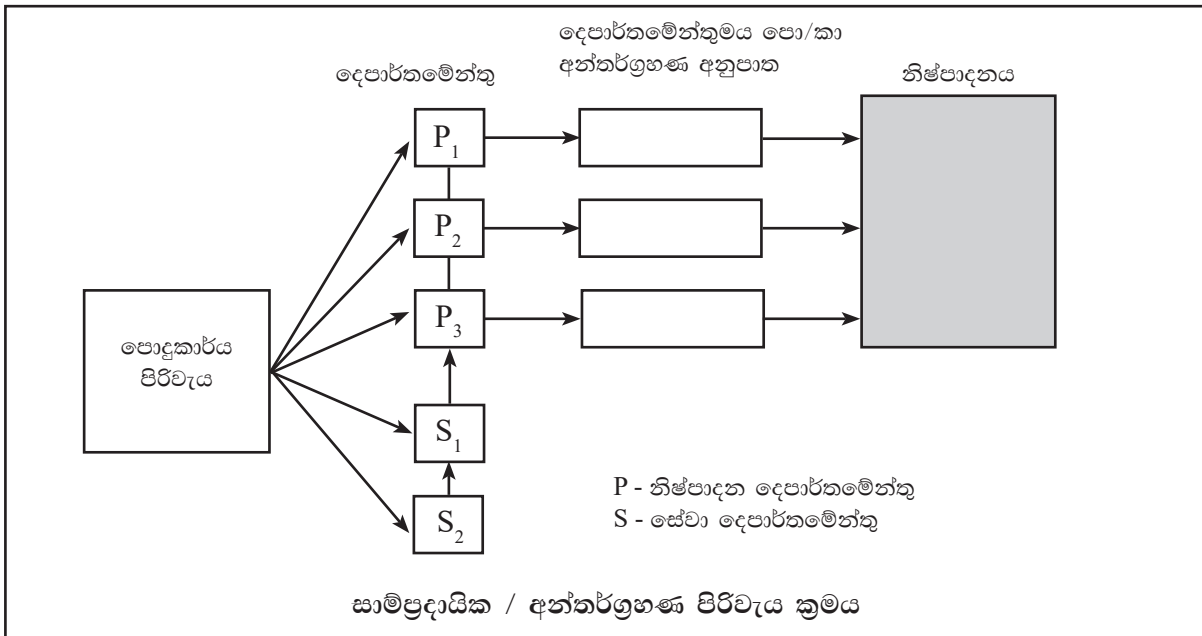
අන්තර්ග්‍රහණය කළ පොදුකාර්ය > සත්‍ය පොදුකාර්ය → අධි අන්තර්ග්‍රහණයකි.

මෙම පොදුකාර්ය උග්‍රණ හෝ අධි අන්තර්ග්‍රහණය මගින් මූල්‍ය ගිණුම් හා පිරිවැය ගිණුම් අතර වෙනසක් ඇති කරයි. පිරිවැය ගිණුම්කරණයේ දී අයකරනුයේ අන්තර්ග්‍රහණය කළ පොදුකාර්ය පිරිවැය වන අතර, මූල්‍ය ගිණුම් වල ඇතුළත් කරනුයේ සත්‍ය වශයෙන් දරනු ලැබූ පොදුකාර්ය වියදම වේ.

පොදුකාර්ය පිරිවැය හා කාර්ය පදනම් පිරිවැයකරණය (Overhead Costs and Activity Based Costing)

කාර්යය පදනම් පිරිවැයකරණය මෑත කාලයේ දී හඳුන්වා දුන් පිරිවැයකරණ ක්‍රමයක් වන අතර එහිදී පිරිවැය යන්න මූලිකම කාර්යයන් වලට හඳුනාගෙන, පසුව නිෂ්පාදනයට සම්බන්ධ කෙරේ. මෙම ක්‍රමය හඳුන්වාදීමට මූලිකව හේතුවූයේ, සම්ප්‍රදායික අන්තර්ග්‍රහණ ක්‍රමයේ පවතින දුර්වලතා නැතහොත් සීමාකම් මගහරවා ගැනීම සඳහාය. ABC ක්‍රමයේ දී ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු කරනුයේ යම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිෂ්පාදනය සඳහා ඉටුකරන “කාර්යයන්” කෙරෙහිය.

සම්ප්‍රදායික අන්තර්ග්‍රහණ ක්‍රමයේ දී පිරිවැය යන්න මූලිකම හඳුනාගනුයේ කාර්යයන්ට නොව, දෙපාර්තමේන්තු නැතහොත් පිරිවැය මධ්‍යස්ථාන සඳහා වන අතර, අනතුරුව නිෂ්පාදන ඒකකයට වේ. නමත් ABC ක්‍රමයේ දී පිරිවැය යන්න මූලිකම නිෂ්පාදන පෙරසැරිය තුළ ඇතුළත් විවිධ වූ කාර්යයන් සඳහා හඳුනාගෙන, අනතුරුව ඒ ඒ භාණ්ඩය මගින් අදාළ කාර්යය භාවිතය මත භාණ්ඩයට සම්බන්ධ කෙරේ. නැතහොත් අය කෙරේ.

අභ්‍යාසය 03

ඉහත PWS සමාගමේ P₁ දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රම පැය පදනම මත ද, P₂ දෙපාර්තමේන්තුව යන්ත්‍ර පැය පදනම මත ද පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණය කරනු ලබයි නම්, පොදු කාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාත ගණනය කරන්න.

සමාගම නිපදවන එක්තරා භාණ්ඩයකට අදාළව පහත තොරතුරු ද ඔබට සපයා ඇත.

සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය (ඒකකයකට රු.) - රු. 30

සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය (ඒකකයකට රු.) - රු. 20

සෘජු වෙනත් වියදම් (ඒකකයකට රු.) - රු. 10

භාණ්ඩ ඒකකයකට අදාළව ශ්‍රම පැය හා යන්ත්‍ර පැය භාවිතය පහත පරිදි විය.

	P ₁	P ₂
ශ්‍රම පැය (ඒකකයකට) - අයවැයගත	2	3
- සත්‍ය	1	2
යන්ත්‍ර පැය (ඒකකයකට) - අයවැයගත	4	2
- සත්‍ය	3	1

ඔබ විසින් අදාළ භාණ්ඩයේ මුලු නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කරන්න.

අභ්‍යාසය 04

සීමාසහිත සේන් හැන්ඩ්ස් (පොද්ගලික) සමාගම, සනීපාරක්ෂක දියර (sanitizer) බෝතල් නිෂ්පාදනය කරන මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ආයතනයක් වන අතර, එහි නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු දෙකක් (2) (නිෂ්පාදන සහ ඇසුරුම්) සහ එක් (1) සේවා දෙපාර්තමේන්තුවක් (තාක්ෂණික) තිබේ.

(1) සමාගම විසින් ඇස්තමේන්තුගත කර ඇති වාර්ෂික නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය පිරිවැය රු.7,500,000/- ක් වන අතර, එය පහත පරිදි වේ:

පිරිවැය අයිතමය	පිරිවැය (රු.)
යන්ත්‍ර ක්ෂය	2,500,000
ගොඩනැගිලි කුලිය	2,400,000
තත්ත්ව පාලන වියදම්	800,000
විදුලිය	1,800,000
මුළු නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය පිරිවැය	7,500,000

(2) පොදුකාර්ය විභජන පදනම් පහත පරිදි වේ:

පදනම	නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු		සේවා දෙපාර්තමේන්තුව	එකතුව
	නිෂ්පාදන	ඇසුරුම්	තාක්ෂණික	
යන්ත්‍ර පැය	300,000	150,000	50,000	500,000
හම් ප්‍රමාණය (වර්ග අඩි)	1,600	500	400	2,500
විදුලිය භාවිතය (කිලෝ වොට්)	1,000	600	200	1,800
තත්ත්ව පරීක්ෂණ ගණන	12	8	-	20
සෘජු ශ්‍රම පැය ගණන	100,000	200,000	-	300,000
පිරිවැය විභජනය - තාක්ෂණික දෙපාර්තමේන්තුව	60%	40%	-	100%
බෝතලයක් සඳහා සෘජු ශ්‍රම පැය	1	2		

(3) බෝතලයක් වෙනුවෙන් ඇස්තමේන්තුගත සෘජු පිරිවැය පහත පරිදි වේ:

බෝතලයක් සඳහා	රු.
සෘජු ද්‍රව්‍ය	20
සෘජු ශ්‍රමය	15
ප්‍රාථමික පිරිවැය	35

මම විසින් කළ යුතු දෑ:

- (a) එක් එක් දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා පොදුකාර්ය පිරිවැය වෙන් කර විභජනය කරනු ලබන්නේ කෙසේදැයි පෙන්වීම සඳහා ප්‍රකාශනයක් පිළියෙල කරන්න. (ලකුණු 05)
- (b) එක් එක් නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා සෘජු ශ්‍රම පැයක පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 02)
- (c) සනීපාරක්ෂක දියර බෝතලයක ඇස්තමේන්තුගත මුළු නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 03)
(මුළු ලකුණු 10)

අභ්‍යාසය 05

සීමාසහිත බී සේන් (පොද්ගලික) සමාගම, තනි නිෂ්පාදනයක් ලෙස මුහුණු ආවරණ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන අතර, එම මුහුණු ආවරණ කැලි 100 ක් අන්තර්ගත පැකට්ටු වශයෙන් විකුණනු ලබයි. එහි කැපුම් සහ මැහුම් යනුවෙන් නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තු දෙකක් ද, තාක්ෂණික සේවා යනුවෙන් එක් සේවා දෙපාර්තමේන්තුවක් ද වේ. 2020 දෙසැම්බර් මාසයට අදාළව පහත සඳහන් අයවැයගත තොරතුරු සමාගමේ පොත්වලින් උසුටාගෙන ඇත:

පදනම	එකතුව	දෙපාර්තමේන්තු		
		නිෂ්පාදන		තාක්ෂණික සේවා
		කැපුම්	මැහුම්	
වනු පිරිවැය (රු.)	150,000	45,000	60,000	45,000
බිම් ප්‍රමාණය (වර්ග මීටර්)	4,800	1,600	2,800	400
සේවක සංඛ්‍යාව	250	90	120	40
විදුලිය භාවිතය (කිලෝවොට්)	2,200	600	1,400	200
යන්ත්‍ර වටිනාකම (රු.'000)	500	100	400	-
පිරිවැය විගණනය - තාක්ෂණික සේවා	100%	45%	55%	-
සෘජු ශ්‍රම පැය ගණන	7,000	2,000	5,000	-

මාසයට අදාළ අනෙකුත් අයවැයගත පොදුකාර්ය පිරිවැය පහත පරිදි වේ:

	රු.
යන්ත්‍ර නඩත්තු	100,000
ගොඩනැගිලි කැලි	360,000
විදුලිය	66,000
සේවක සුභසාධනය	400,000

මබ විසින් කළ යුතු දෑ:

- (a) එක් එක් නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා පොදුකාර්ය පිරිවැය වෙන්කර විගණනය කරනු ලබන්නේ කෙසේදැයි පෙන්වීම සඳහා ප්‍රකාශනයක් පිළියෙල කරන්න. (ලකුණු 07)
- (b) එක් එක් නිෂ්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා සෘජු ශ්‍රම පැයකට පොදුකාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 03)
(මුළු ලකුණු 10)